

РЕЦЕНЗИЯ

ОТ

Проф. д-р Ганчо Тодоров Ганчев

на дисертационния труд на

АРТУР КУХЧИНСКИ

ОРГАНИЗАЦИЯ И ФУНКЦИОНИРАНЕ НА ФИНАНСОВАТА СИСТЕМА НА ИНСТИТУЦИОНАЛНАТА БИЗНЕС СРЕДА В ПОЛША ЗА ПОДПОМАГАНЕ НА РАЗВИТИЕТО НА ПРЕДПРИЯТИЯТА

Дисертационният труд е представен за присъждане на научна степен „доктор на науките” по професионално направление 3.8 Икономика, докторска програма „Политическа икономия” на Варненския свободен университет „Черноризец Храбър”.

Дисертацията на Артур Кухчински съдържа 279 страници. Библиографията се състои от 377 статии, включително заглавия на полски и английски език, от които 124 монографии и глави в колективни трудове, 114 рецензирани научни статии, 28 нормативни акта, 70 документа и доклада и 41 интернет източника.

Дисертацията отговаря на всички наукометрични изисквания за присъждане на научна степен „доктор на науките”.

Избраната от автора тема, а именно системата за финансова подкрепа на развитието на предприятията от институциите на бизнес средата в

Полша, е от особено значение за всички посткомунистически страни, включително Полша. По-специално, авторът фокусира вниманието си върху малките и средни (МСП) предприятия в Полша. Авторът признава, че „въпреки факта, че МСП са тези, които определят силата на полската икономика, те все още срещат многобройни бариери при управлението на своя бизнес. Те също имат проблеми с получаването на външни средства за финансиране на инвестиции, което от своя страна често ограничава тяхното развитие. В такава ситуация им помагат субекти под формата на бизнес екологични институции (ВЕИ).“ Тази оценка доказва важността на избраната тема.

Научният проблем, който авторът се опитва да реши, се състои в анализ на ролята на институциите на финансовата бизнес среда, включително техните специфични инструменти върху дейността на МСП. Решаването на изследователския проблем трябва да допринесе за развитието на състоянието на изследванията на МСП в Полша и на използването на институциите за подкрепа на бизнеса във финансово отношение.

Основните изследователски хипотези на дисертацията са две - първо, има ниско ниво на използване на услугите, предлагани от финансовите бизнес институции сред микро-, малките и средните предприятия в Полша и второ, предприятия от сектора на МСП, които използват финансови услуги предлагани от институциите на бизнес средата оценяват положително това сътрудничество.

Тези хипотези, макар и донякъде противоречиви, са подробно описани в 11 подхипотези, което позволява на автора за по-подробно обсъждане на особеностите на взаимодействието между МСП и държавните институции.

Авторът се опира на следните методи на изследване: изследване на литературата, включително анализ на литературата за функционирането на МСП и техните връзки с финансовата среда и институциите на бизнес средата; законодателни изследвания, анализ на националното законодателство относно формирането на категорията микро, малки и средни предприятия през годините и институциите на бизнес средата; проучване на вторични данни, включително анализ на наличните статистически данни за дейността на институциите на бизнес средата в областта на финансирането на МСП; провеждане на собствено първично проучване на представителна група от микро, малки и средни предприятия, опериращи в Полша, определяне на нивото на използване на външни източници на финансиране, предлагани от институциите за финансова бизнес среда; статистически анализ.

Така обобщената методология на изследване е подходяща за целите на дисертационния труд.

Емпиричните резултати от дисертационния труд се базират на анкетно изследване.

Авторът прави изводи за МСП- да предприемат иновативни дейности, за да се възползват от подкрепата на бизнес ангели или фондове за дялово участие/рисков капитал; да се разработят стратегии, ориентирани към растежа, и да се отдалечат от стратегиите, ориентирани към оцеляването; да приема инвестиционни проекти за развитие, които могат да бъдат финансирани с подкрепата на финансови институции за бизнес среда; да получават източници на финансиране от небанкови източници и да ги разпределят за стратегически важни проекти; да инвестират в интелектуалния капитал на предприятията, тъй като това е един от най-важните фактори за растеж; да се образуват по темата.

Препоръките към институциите в бизнес средата, предоставящи финансови услуги, са следните: да се изгради система за обучение за повишаване на професионализацията на предприемачите; постоянно да предоставя най-новата, структурирана информация за финансовата среда около предприемачите; да инициира създаването и съфинансирането на публикации, подкрепящи трансфера на най-новите знания за финансирането на бизнеса към предприемачите; да организира информационни срещи за предприемачи относно текущото предложение за финансова подкрепа; за намаляване на разходите, свързани с предоставянето на ; да създава оферти при преференциални условия; за установяване на сътрудничество между други институции, предлагащи финансиране, например местно сътрудничество на заеми и гаранционни фондове.

И накрая предложения към местната администрация: да разработи и приложи политика за подпомагане на бизнес средата финансови институции, напр. чрез рекапитализация на заемни/гаранционни фондове; да предприеме мерки за създаване на бизнес среда финансови институции в региона; да се изгради мрежа за сътрудничество между предприемачи от сектора на МСП и институции и органи на бизнес средата от различни нива, за да се идентифицират по-добре техните нужди и начини за подкрепа; да насърчава действия и поведения, които укрепват нагласите за развитие на предприемачите при предприемане на инвестиционни дейности.

В дисертацията авторът формулира пет теоретични приноса.

Първо, изследването допринася за запълването на теоретичната празнина, диагностицирана в литературата относно функционирането на системата за подпомагане на развитието на предприятията във връзка с дейността на институциите за насърчаване на бизнес средата в Полша.

Второ, проведените анализи представляват теоретичен принос към формирането на категорията микро, малки и средни предприятия въз основа на правните разпоредби в Полша след политическата трансформация през 1989 г. Приложението на изследователския метод, състоящ се в анализ на правните актове, регулиращи икономическата дейност в Полша, за период от близо 30 години, показва, че категорията, която в момента представлява сектора на микро, малките и средните предприятия, е претърпяла трансформации и се е адаптирала към разпоредбите на Европейския съюз и промените които са настъпили в националната икономика.

На трето място, дисертацията представя широк подход към категорията микро, малки и средни предприятия, като посочва теоретичните аспекти, свързани с функционирането на тази категория икономически субекти, и показва ролята на сектора на МСП в икономиката чрез многокритериален анализ на икономическите показатели.

Четвърто, изследванията, свързани с функционирането на институциите за насърчаване на бизнес средата, допринесоха за създаването на авторската дефиниция на тази система, според която те са специализирани субекти от различни правни форми, извършващи дейности за развитие на предприемачеството и иновациите, които не действат с цел печалба или разпределят печалбата за законови цели в съответствие с конкретни разпоредби. Тези институции разполагат с подходящите ресурси и компетенции, необходими за предоставяне на услуги на сектора на МСП. Със своята дейност институциите за насърчаване на бизнес средата се опитват да запълнят празнината между пазарния механизъм и дейността на публичните власти – национални и местни.

Пето, предлага се цялостен подход към системата от институции за насърчаване на бизнес средата, предлагаща финансова подкрепа -

извършва се анализ на процеса на формиране на тази категория институции, подкрепящи развитието на предприемачеството в Полша след политическата трансформация, както и на текущата ситуация на пазара на небанкови финансови институции, насочени към МСП.

Така изброените теоретични приноси са интересни и важни от практическа гледна точка, но само третият и четвъртият принос имат реална теоретична стойност.

Освен това авторът претендира за два методически приноса.

Първо, беше предложен методът на количествено изследване, проведено върху представителна извадка, за изследване на аспектите, свързани с финансовото функциониране на системата от институции за бизнес среда, подпомагащи сектора на МСП. В тази рамка беше предложено да се използват статистически методи при изследване на връзката между използването на финансови услуги на институциите за подкрепа на бизнес средата от микро, малки и средни предприятия, опериращи в Полша, което е отразено в прегледаното подробно изследване хипотези.

Второ, по отношение на методологическите въпроси в областта на икономиката, посочени от М. Блауг, който за разбирането на методологията твърди, че се отнася до изучаването на идеи, както и на цели теории и основни принципи на мислене в дадена област на знанието . Разгледаната от горепосочения автор методология е представена като област на знанието, която има за цел да овладее когнитивните структури в науката. В дисертационния труд тази концепция е разработена чрез разглеждане на организационния аспект на функционирането на финансовата система за подпомагане на развитието на предприятията както теоретично, така и практически, което позволи да се определи

моделът на функциониране на цялата система от институции за насърчаване на бизнес средата в познавателния процес.

Трябва да се отбележи, че вторият методически принос на автора е особено впечатляващ, тъй като дава възможност за цялостен анализ на сложни взаимозависимости.

И накрая, дисертацията съдържа, според автора, пет практически приноса.

Първо, въз основа на анализа на дейността на микро-, малките и средните предприятия в Полша бяха идентифицирани проблемите, свързани с финансирането на този сектор във връзка с възникването на финансов недостиг, както и възможностите за тяхното решение в рамките на функционирането на системата от институции за бизнес среда.

Второ, за сектора на микро-, малките и средните предприятия бяха предложени набор от препоръки относно предприемането на конкретни действия, свързани с ангажирането с иновативни инициативи, изпълнението на конкретни инвестиционни проекти и целесъобразното използване на външни източници на финансиране .

Трето, предлага се набор от препоръки за институциите за насърчаване на бизнес средата, предоставяща финансови услуги, за да се изгради набор от конкретни действия, изпълнението на които ще донесе ползи под формата на укрепване на потенциала, заложен в цялата система за подкрепа на развитие на предприемачеството чрез институциите за насърчаване на бизнес средата, което ще повлияе положително на местното и регионалното развитие.

Четвърто, беше предложено извършването на конкретни действия от органите на местното самоуправление, особено в аспекта на сътрудничество и участие в изграждането и финансирането на системата

от страна на институциите за насърчаване на бизнес средата в региона, т.к. както и поемането на всички инициативи, насърчаване на действия и поведение, укрепване на нагласите за развитие на предприемачите при предприемане на инвестиционни дейности.

Пето, получените резултати от проучването и анализа са основа за планиране на бъдещата дейност, включително на кредитните и гаранционните фондове. Практическото измерение на дисертационната работа беше потвърдено от ръководствата на две институции, формиращи системата от институции за насърчаване на бизнес средата в региона Świętokrzyskie.

И петте практически приноса са или осъществими или вече са приложени на практика.

Авторефератът коректно отразява съдържанието и изводите на дисертационния труд.

Авторът представя 17 публикации, от които три монографии, седем глави в сборници и седем статии в научни списания.

Прегледът на заключенията от заключителната част на настоящия преглед ми позволява да направя следната окончателна оценка: Артур Кучински отговаря на всички изисквания за присъждане на научна степен „Доктор на науките“. Ето защо предлагам на уважаемото жури да присъди на кандидата горепосочената научна степен от професионално направление 3.8 Икономика, докторска програма „Политическа икономия” на Варненския свободен университет „Черноризец Храбър”.

Изготвил,

проф. д-р Ганчо Тодоров Ганчев,

ЮЗУ "Неофит Рилски", Благоевград

София, октомври 2022 г